

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

- Sv ky. 1958 Wilcke-Lindqvist, Ingeborg. Sveriges kyrkor, Uppland Band V halvband 1.
 -ATA Topografiskt arkiv, Riksantikvarieämbetet RAÄ och Kungliga byggnadsstyrelsen K-byrån, KBN

3.2 Kronologisk förteckning Kyrkan

Årtal	Händelse	Källa
1200-tal	Sannolikt byggdes en träkyrka. Triumfkrucifixet i nuvarande kyrka är från 1200-talet liksom dopfunten och härrör antagligen från en äldre kyrka på platsen.	Sv ky s 296, 263
1400-talets senare hälft	Nuvarande kyrka byggdes. Långhuset byggdes först men förtagningar gjordes redan från början för vapenhus och sakristia som byggdes i direkt anslutning till långhuset. Valven är slagna i samband med kyrkobygget och även takstolar torde vara ursprungliga.	Sv ky s 234, 296
1645	Nuvarande altarpopsats sattes in och bakomliggande fönster i östra gaveln murades igen. Nuvarande predikstol samt tillkom.	Sv ky s 232, 239, 250, 269
1670-tal	Ingången i väster togs upp i samband med att vapenhuset fungerade som gravkor.	Sv ky s 232, 296
1683	Orgelläktare byggdes och kyrkans första orgel anskaffades.	Sv ky s 275
1745-1746	Dörrbladet i vapenhusets yttre dörr tillkom efter att man åter började använda ingången genom vapenhuset, östra fönstret i långhusets norrsida togs upp.	Sv ky s 232, 238, 296
1750-1751	Större reparation. Den tidigare upptill runda dörren i västra ingången togs av och fönstret ovanför sattes in. Västra valvet reparerades. Vapenhusets gavelröste murades om. Predikstolen flyttades från södra till norra sidan av kyrkan. Troligen var kyrkan putsad exteriört vid denna tid.	Sv ky s 233, 239, 269
1752-1754	Ny läktare byggdes.	Sv ky s 296
1762	Bänkinredning byggdes. Bänkinredningens sidor finns kvar återanvända som väggpanel.	Sv ky s 270
1768	Spis i sakristian murades.	Sv ky s 237
1787	Ny orgel och orgelläktare byggdes.	Sv ky s 274-275
1855	Ingången till sakristian ommurades med slaggtegel efter ett inbrott.	Sv ky s 237
1856	Västra fönstret i långhusets norrsida togs upp och de övriga fönstren i långhuset fick nuvande storlek.	Sv ky s 232
1903	Större restaurering enligt Sigge Cronstedt. Ytermurarna fogades med betong. Ingången från vapenhuset sattes igen för att ge plats åt en	Sv ky s 229, 232-

	<p>värmeanläggning. Ingången i väster byggdes om, ytterdörrarna flyttades ut och inre dörrpar sattes in. Medeltida takmålningar frilades i koret, dessa togs fram och kompletterades. Valvbågarna i mittre och bakre travéen dekorerades med rankor i medeltida stil. Trägolvlades i sakristian och långhuset, i vapenhuset lades tegelgolv. I sakristian murades ett arkivrum i sydöstra hörnet och ny ytterdörr togs upp.</p> <p>Altarringen tillkom liksom nuvarande öppna bänkinredning. Den äldre bänkinredningens skärmar återanvändes som väggpaneler.</p> <p>Orgel byggdes av P J Johansson, Ore. Delar av tidigare orgelfasad ingår i den nya orgeln. Orgelläktaren förminskades.</p>	233, 235, 270, 272
1928	Yttertak täcktes med skiffer.	Sv ky s 233
1931	Elbelysning och eluppvärmning monterades.	Sv ky s 239
1940	Orgelverket om- och tillbyggdes av Åkerman & Lund.	ATA RAÄ dnr 499/75
1957	Läktaren förstörades enligt förslag av Åke Tengelin. Äldre färgsättning på predikstol, orgelfasad och läktarbröstning återskapades.	ATA RAÄ dnr 4708/56
1959	Elinstallationer förnyades.	ATA RAÄ dnr B 6231/58
1963- 1964, omkring	Sakristian renoverades. Nytt skrudskåp byggdes och den öppna spisen revs. Förslag av Åke Tengelin	ATA KBN K 462/63
1963- 1964, omkring	Vapenhuset togs åter i bruk. Elcentral flyttades till utrymme under orgelläktaren. Öppningen mellan vapenhus och långhus togs upp och en ny dörr byggdes. Förslag av Åke Tengelin	ATA RAÄ dnr 1168/64 och 52 97/63
1969	Stor interiör restaurering utförd enligt förslag av arkitekt Carl-Erik Nohldén, Uppsala. Kalkmålningarna rengjordes. Korets fönster i öster öppnades. Altaret flyttas något västerut och altarringen gavs en ny utformning. Den medeltida altarskiva som hittades under golvet i koret lades tillbaka på altaret. Trägolv i kor och långhusets gång togs bort och ersattes med nya tegelgolv lagt över äldre tegelgolv. Öppning över gravvalv i koret gjöts igen med betong. Belysning lades till och äldre belysningsdon flyttades om. Bänkar togs bort under läktare. Nya fönsterbågar sattes in.	ATA RAÄ dnr K84 och K874 1969
1976	Orgelverket byggdes om av Magnussons orgelbyggeri, Mölnlycke. Orgelfasaden från 1787 bevarades och färgsattes i blå marmorering	ATA RAÄ dnr 499/75
1999	Interiör renovering enligt förslag av Webjörn arkitektkontor. Kalkmålningar rengjordes av konservator. Altarring och nummertavla från 1903 som togs bort vid renovering 1969 monterades tillbaka. Stora delar av snickerier ommålades eller retuscherades, bänkar, delar av läktare, dörrar, fönster, altarring mm samt putsytor i de två bakre valven. Vattenburet värmesystem ersatte elvärme.	ATA kontrollrap port Stock- holms läns- museum 1999:77

3.3 Kronologisk förteckning Kyrkogården

Årtal	Händelse	Källa
1823	Norra delen av kyrkogårdsmuren byggdes.	Sv ky s 227
1839	Nya grindar till huvudingången tillkom.	Sv ky s 227
1920-tal	Kyrkogården utvidgades åt söder och väster. Ritningar till utvidgningen gjordes 1922 av arkitekt M Wernstedt. Ny kallmurad mur lades.	Sv ky s 227
1952	Kyrkogården utvidgades åt söder enligt förslag av Åke Porne.	ATA RAÄ dnr 2349/52
1978	Minneslund inrättades.	ATA RAÄ dnr 6101/77
2002	Kyrkogården utvidgades västerut med nytt urngravsområde och minneslund enligt förslag från Markkonsulter, Uppsala. Två genombrott i kyrkogårdsmuren från 1920-talet gjordes.	ATA kontrollrap port Stock- holms läns- museum 2002:14

3.4 Kronologisk förteckning Klockstapeln

Årtal	Händelse	Källa
1638	Storklockan gjöts.	ATA RAÄ dnr 1180/74
1656	Mellanklockan gjöts.	ATA RAÄ dnr 1180/74
1825	Nuvarande klockstapel byggdes, ersatte en klockatspel av trä troligen byggd på 1600-talet.	Sv ky s 228
1975	Storklockan vreds ¼ varv pga stor förslitning, mellan- och storklockan fick nya klockaxalar och samtliga klockor fick nya kläppar.	Norrtälje tidning 1975-03-18
1981	Exteriör renovering. Ny färgsättning med grå sockel och gul kulör ovan sockeln.	ATA RAÄ dnr 2727/81
2004	Exteriör renovering. Enligt önskemål från församlingen återgång till grå kulörer.	ATA kontrollrap port Stock- holms läns- museum 2004:19

3.5 Kronologisk förteckning Gravkoret

Årtal	Händelse	Källa
1805	Gravkoret byggdes för greve Claus Horn och hustru.	Sv ky s 228
1981	Exteriör renovering, puts avfärgades i gråvit ton.	ATA RAÄ dnr 2727/81

3.6 Kronologisk förteckning Uthus

Årtal	Händelse	Källa
Sent 1700-tal - 1800- talets första årtionden	Trolig byggnadstid.	Egen upp- skattning
1981	Exteriör renovering.	ATA RAÄ dnr 2727/81